

## KOSMORAMA-QUIZ

Se godt på disse billeder og fortæl os, hvem de manglende personer er. Så meget kan vi røbe: Det drejer sig om tre filminstruktører, der her medvirker i andre instruktørers film. Whiskyen venter. Svar sendes til: Kosmorama, Det danske filmmuseum, Store Søndervoldstræde, 1419 København K.



## LØSNING PÅ TIDLIGERE KOSMORAMA-QUIZ

De rigtige svar på quiz i Kosmorama nr. 115-116 var naturligvis: Wilmer (i »Ridderfalken«), George Peatty (i »Det store gangsterkup«) og Mr. Nicklas (i »Rosemarys baby«). Alle spillet af Elisha Cook, Jr. Vinderen blev: Jørgen Oldenburg.

# Debat

## OM AT VÆRE BEGAVET

Kære Ib Monty!

I din i øvrigt meget læseværdige artikel om Bergmans meget seværdige ægteskabs-TV-serie finder jeg trist nok følgende passage:

»Johan og Marianne var nok mennesker fra et ganske bestemt milieu i et ganske bestemt land på en ganske bestemt tid. Og deres problemer havde naturligvis noget med disse forhold at gøre. Men Bergman er jo ikke naturalist eller behaviorist. Han er kunstner og menneskekender, og alt for begavet og følsom til at komme med sociale og politiske løsninger. Selv i det mest utopiske socialistiske paradys vil der til alle tider være mennesker med følelser og problemer som Mariannes og Johans. Det får man ikke udryddet, førend man får udryddet menneskene«.

Adressen er jo tydelig nok, men det er især følgende sætning, der har gjort mig sur:

»Han er kunstner og menneskekender, og alt for begavet og følsom til at komme med sociale eller politiske løsninger«.

Det er sådan noget, som selv en Elsa Gress kan finde på at sige. Selv til mig, der har kendt hende i otte år, og alligevel holder meget af hende. Men det bliver det sgu' ikke mere begavet af.

Nu vil jeg slet ikke indlade mig på en analyse af, hvad det vil sige at være

menneskekender (i forhold til hvad?). Den løsrevne sætning forstår jeg udmærket alle nuancer i, selv uden Kraucers og semiologernes hjælp. Men det bliver den ikke mindre uheldig af.

Politiske og sociale løsninger er nemlig kollektive og materialistiske løsninger, og så længe (for blot at nævne eet eksempel) det stadig forholder sig sådan, at den almindeligste dødsårsag i verden, globalt set, er SULT (jfr. seneste WHO-rapport), skal man da lade være med at gøre noget ved det i det omfang, man kan? Det kunne jo f. eks. være et formål i sig selv at hjælpe verdens befolkning frem til et stade, hvor der blev så meget overskud, når sulten var stillet, at de nye mætte kunne begynde at interessere sig for f. eks. Ingmar Bergmans svenske ægteskabsproblemer og får råd til at abonnere på Kosmorama?

Tror du virkelig selv for alvor på, at een eneste begavet socialist forestiller sig muligheden af at lave om på mennesket og skaffe det af med dets private følelsesmæssige problemer? Er dette ikke et anliggende, vi med sindsro og i fællesskab kan overlade til den hovmodige kirke, for hvilken menneskét aldrig har været godt nok?

Ved du ikke, at konflikt er et nøgleord i den marxistiske filosofi, der er fundamentalt anti-idealistisk (som den første filosofi overhovedet), fundamentalt dynamisk (som den første filosofi overhovedet) og dermed fundamentalt anti-absolutistisk (relativistisk)?

Kender du ikke Engels' »einsteinske« bemærkning i »Dialekt der Natur«, skrevet 30 år før Einsteins relativitetsteori (den almindelige, ikke den specielle): »Totaliteten er altid i sin vorden«? (Einstein skrev: »Tilnærmelsernes brøker er uendelige«; – jeg ser ingen afgørende forskel).

At de fleste hjemlige, selvudnævnte marxister intet ved om disse sager, behøver du vel ikke lade dig afficere af? Du er jo en alvorligt søgende sjæl, der ikke bare debatterer på basis af andenhåndsviden, men selv søger dine kilder? Du er for seriøs til at tage dét for socialisme, som de fleste kalder socialisme, når du nu ved, hvor du skal finde de bøger, socialisterne påberåber sig. Det har du vel lært på universitetet?

Men i så fald kan du heller ikke mene, at socialisterne skal lade 7 og 5 være lige, da nu i hvert fald nogle af dem ved, at realiseringen af »sociale og politiske løsninger« ikke er ensbetydende med lallende lyksalighed?

Det er altså lidt trist, detteher, for jeg synes – selv som marxist af en art, sjovt nok – ofte om din Jeronimusagtige kritik. Måske fordi jeg anser mennesket for et ambibium.

Jeg tror endda, jeg kan sige på dine vegne, at du er interesseret i en dialog med folk af en fundamentalt anden grundopfattelse. Jeg er det også. Hvorfor tror du, jeg offentligt forsvarede

Calum-redaktionen i fjor mod Braad Thomsen-banden? Fordi jeg pludselig var blevet liberalist?

Du burde være begavet nok til at kunne se, at bemærkninger af den citerede art er for ubegavede til en Holberg-medalje. Værre er det unægtelig, at den irritation, de vækker hos begavede socialister kun er egnet til at blokere ethvert tilløb til en fornuftig samtale. Det er jo ikke os allesammen, der kender dig på forhånd.

Lad dog sektererne – de borgerlige såvel som de socialistiske – sejle i deres egen debat-forurenede sø. Sekterisme beforder aldrig andet end selvbeholdelse. Men hvis de få, der ved bedre, også bliver så paralyseret af den løbende »debat« (eller hvad man nu skal kalde det), at de giver sig til at sigte så lavt og så ubegavet som du gør i det citerede stykke, hvad skal disse få så stille op?

Jeg ved nok, at dette ikke handler om film, og at Kosmoramas plads er sparsom. Men det handler alligevel om noget væsentligt, nemlig om »mennesker med følelser og problemer«, altså om

det, som kunsten, in casu filmkunsten, fortrinsvis henter sit materiale fra. Jeg vil derfor opfordre dig til at besvare en både følsom og begavet socialist på ovenstående nedenstående.

hilsen John Ernst.

Svar:

Kære John Ernst!

Ja, jeg tror virkelig, at ikke blot en eneste, men adskillige begavede socialister tror, at det er muligt at lave om på mennesket. Hvem tror ikke på det? Jeg tror naturligvis også, at man f. eks. skal søge at udrydde sulten i denne verden, og at dette kun kan ske ved hjælp af politiske og sociale løsninger. Men jeg tror ikke, at man kan løse problemer som Johan og Mariannes på samme måde, som man løser de materialistiske, og det er også, hvad jeg har skrevet. Jeg er selvfølgelig ked af, at du finder dette synspunkt ubegavet, og at jeg har diskvalificeret mig til at modtage en Holberg-medalje. Ja, jeg er nok ubegavet, for det er egentlig først nu, du siger det, at jeg kommer til at tænke på, at jeg måske ville have haft en chance for at få den.

Med venlig hilsen Ib Monty.

## ERRATA

I Kosmorama 115-116 havde der desværre indsneget sig en beklagelig fejl i artiklen »Chaplin 3 – Figuren og dens instruktør«. På side 257 er »The Pawnshop« uvist af hvilken grund blevet til »The Pawnbroker«! Jeg kan kun ile med at forsikre læseren om, at det ikke har noget at gøre med »hvad hjertet er fuldt af ...«. Jeg sætter »The Pawnshop« langt over Lumets film, og det er da også lykkedes mig at få titlen rigtig på side 263.

En læser har endvidere påvist, at noten på side 257 er ufuldstændig, idet Chaplin også brugte rollenavn i »Carmen« (1916) samt i diverse korte stumfilm. Noten burde nok have understreget, som det angives i artiklens indledning, at jeg kun refererede til Chaplins lange stumfilm, altså fra »First National«-perioden og fremefter. Men »Carmen« er naturligvis en »lang« Chaplin-film, som også »Tillie's Punctured Romance« (1914) er det. I »Carmen« hed han Darn Hoisery/Don José.

P.M.

	Anders Bodelsen (Politiken)	Per Calum (Jyllands-Posten)	Frederik G. Jungersen (Berlingske Tidende)	Ib Lindberg	Poul Malmkjær	Ib Monty (Jyllands-Posten)	Jørgen Oldenburg	Claus Ib Olsen	Peter Schepelern
* Ingen er fuldkommen (Wilder)	★★★★	★★★	★★	★★★★	★★★		★★★★	★★★★	★★★★
* Byens lys (Chaplin)	★★★★	★★★	★★★★	★★★★	★★	★★★		★★★	★★★★
Den yderste dom (Tarkovskij)	★★		★★★★	★★★★		★★★★	★★	★★★	★★★★
* Den tredje mand (Reed)	★★★★	★★	★★★	★★★★	★★★		★★★		★★★
Avanti (Wilder)	★★★★	★★★	★★	★★★	★★	★★★	★★	★★★	★★★
* Marnie (Hitchcock)	★★★★	★★	★	★★★★			★★	★★★★	★★
* Marseillaisen (Renoir)		★★★	★★★★		★★		★		★★★
Hvisken og råb (Bergman)	★		★★★	★★★	★★★	★★	★★★★		★
Støv, sved og skud fra hoften (Richards)		★★	★★	★★★		★★	★★★		★★
Solaris (Tarkovskij)		★★	●	★★★		★★★	★	★★★	★★★
Det blodrøde bryllup (Chabrol)	★★★	★★	★★	★★	★★★	★	★★	★★★	★
Sort på hvidt (Stuart)						★★			★★
Manden fra La Mancha (Hiller)						★★			
Det store ædegilde (Ferreri)	★★★		★	★★	★★	●	★★	★★★	★★
Olsen-Banden går amok (Balling)	★★★	★★		★★	★			★★	★
* Irma la Douce (Wilder)	★★	★★		★			★★		★★
Blodkabinettet (Hickox)		★	★★	★★					★
Oklahomas sorte guld (Kramer)			★★			★			★★
* Øst for Paradis (Kazan)	★★★				★★				●
Det lange farvel (Altman)		★★	★	★★★		●	★★★		●
Peter og Tillie (Ritt)			★★			★★	★		★
* Sheriffen fra Dodge City (Sturges)					★★				★
Min ukuelige tante (Cukor)	★★★	★		★★	★	★	★★	★	●
Den anden (Mulligan)			★			★	★		★★
Vestens blodige dommer (Huston)	★★		★			★	★		★
Mig eller David (Sautet)	★	★★	★★	★★	★	★★	★	●	●
* Blegansigt (McLeod)	★★	★	●	●	★★				★
Charmetyven (Yorkin)			●			★	★★		★
En endeløs nat (Gilliat)	★	★							
Manden der kom til kaffe ... (Lattuada)			★	●		★★			●
Skorpionen (Winner)						★		★	
En fremmed uden navn (Eastwood)	★		●			●	●	★	★
Firmafesten (Hallhoff)	★		●			●			★
Sømmet i bund (Nicholson)	●	★	●	★			●		★
Chino – den ukuelige (Sturges)		●	●	●			★		

\* = Repremierer